

Sygn. akt III AUa 1236/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Frańczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Jadwiga Radzikowska SSA Marta Fidzińska - Juszcak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Monika Ziarko

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **I. P.**

przeciwko **Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydziału Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 kwietnia 2013 r. sygn. akt VII U 2359/12

oddala apelację.

Sygn. Akt. III AUa 1236/13

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2013 r. zmienił częściowo decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 30 października 2009 r. w ten sposób, że okres od 16 grudnia 1986 r. do 31 sierpnia 1989 r. pobytu na urlopie wychowawczym odwołującej się I. P. przeliczył z zastosowaniem 2,6% podstawy wymiaru za każdy rok, a w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, iż odwołująca się I. P., ur.

(...)nabyła prawo do emerytury policyjnej na podstawie decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 7 marca 2008 r., do wysługi której zaliczono

odwołującej się wysługę emerytalną zawartą w odrębnym, szczegółowym obliczeniu, będącym integralną częścią tej decyzji. W dniu 23 kwietnia 2009 r. Instytut Pamięci Narodowej sporządził informację nr (...) o przebiegu służby odwołującej się z której wynikało, iż w okresie od 1 czerwca 1977 r. do 1 września 1989 r. pełniła ona służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. Nr 63, poz. 425 z późn zm.) w tym: od dnia 1 czerwca 1977 r. do dnia 30 kwietnia 1979 r. pracowała jako referent techniki operacyjnej w sekcji(...)Wydział (...) (...),(...)w K.; od dnia 1 maja 1979 r. do dnia 30 września 1982 r. pracowała w tym wydziale jako inspektor; od dnia 1 października 1982 r. do dnia 15 października 1983 r. pracowała jako starszy inspektor w sekcji(...)Wydział (...) (...) (...); od dnia 16 października 1983 r. do dnia 15 kwietnia 1984 r. pracowała w Sekcji(...)Wydział (...) (...) (...)w K. jako p.o. kierownika sekcji; od dnia 16 kwietnia 1984 r. do dnia 15 grudnia 1986 r. była kierownikiem sekcji we wskazanym wyżej miejscu pracy oraz od dnia 1 września 1989 r. do dnia 31 lipca 1990 r. pracowała jako inspektor w Wydziale (...) (...) (...)w K.. W oparciu o powyższą informację o przebiegu służby organ emerytalny zaskarżoną decyzją z dnia 30 października 2009 r. dokonał ponownego przeliczenia emerytury odwołującej się. Z pisma Instytutu pamięci Narodowej z dnia 18 stycznia 2012 r. wynika, iż odwołująca się I. P. w okresie od 16 grudnia 1986 r. do 31 sierpnia 1989 r. przebywała na urlopie wychowawczym, a okoliczność ta nie była znana Dyrektorowi Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. podczas wydawania zaskarżonej decyzji.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie częściowo jest zasadne. Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, iż stosownie do treści art. 13a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin dodanego na podstawie art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (...) (Dz.U. Nr 24 poz. 145) na wniosek organu emerytalnego właściwego według niniejszej ustawy, Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu sporządza na podstawie posiadanych akt osobowych i, w terminie 4 miesięcy od dnia otrzymania wniosku, przekazuje organowi emerytalnemu informację o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Natomiast zgodnie z przepisem art. 3 ust. 2 cytowanej powyżej ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (...). w przypadku osób, w stosunku do których z informacji, o której mowa w art. 13a ustawy, o której mowa w art. 2, wynika, że pełniły służbę w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i które w dniu wejścia w życie ustawy otrzymują świadczenia przyznane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 2, organ emerytalny właściwy według przepisów ustawy, o której mowa w art. 2, wszczyna z urzędu postępowanie w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń i wysokości świadczeń, przy czym złożenie do sądu odwołania od decyzji organu emerytalnego nie wstrzymuje wykonania decyzji, a wypłata świadczeń ustalonych zgodnie z ust. 1 i 2 następuje od dnia 1 stycznia 2010 r. Ponowne przeliczenie świadczenia następuje zgodnie z treścią art. 15 b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej, który stanowi, iż w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 0,7 % podstawy wymiaru za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990, 2,6 % podstawy wymiaru za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4. W myśl art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są: Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego; Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego; Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego; jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do 14 grudnia 1954 r., instytucje

centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych; Akademia Spraw Wewnętrznych; Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza; Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki; Informacja Wojskowa; Wojskowa Służba Wewnętrzna, Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego oraz inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych. W myśl ust. 3 ustawy jednostkami Służby Bezpieczeństwa są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Sąd Okręgowy stwierdził, iż mając na uwadze przywołane powyżej przepisy zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa wyłącznie w zakresie przeliczenia świadczenia w odniesieniu do okresu przebywania odwołującej się na urlopie wychowawczym od dnia 16 grudnia 1986 r. do dnia 31 sierpnia 1989 r., ponieważ okresu tego nie można w żaden sposób uznać za okres służby w organach bezpieczeństwa państwa. Jak zaś wynika z pisma Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 18 stycznia 2012 r. informacja o przebiegu służby nr (...) sporządzona na potrzeby Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie zawierała informacji o przebywaniu odwołującej się na urlopie wychowawczym. W tym też zakresie Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 i 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w sposób opisany sentencją wyroku i oddalił odwołanie w pozostałym zakresie, ponieważ jednostki, w których odwołująca się pełniła służbę w spornym okresie czasu (z wyłączeniem okresu przebywania na urlopie wychowawczym) stanowiły organy bezpieczeństwa państwa. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w uchwale z dnia 3 marca 2011 r. (II UZP 2/11, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210) zgodnie z którym za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru, co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia.

Apelację od wyroku wywiódł Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. zaskarżając go w części zmieniającej zaskarżoną decyzję i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności; art. 13 a ust. 1 i 5, art.15 b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) oraz § 14 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 239, poz. 2404 ze zm.). Wskazując na tak sformułowane zarzuty organ emerytalny wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części zmieniającej zaskarżoną decyzję i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wywodów apelacji organ emerytalny w pierwszej kolejności podniósł, iż nie otrzymał od Instytutu Pamięci Narodowej korekty o przebiegu służby odwołującej się I. P. dotyczącej okresu od 16 grudnia 1986 r. do 31 sierpnia 1989 r., a stosownie do treści § 14 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby jest zaświadczenie o przebiegu służby sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza.

Odwołująca się I. P. na rozprawie w dniu 20 lutego 2014 r. wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie nie ma racji Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. zarzucając zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności; art. 13 a ust. 1 i 5, art.15 b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jednolity: .Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) oraz § 14 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 239, poz. 2404 ze zm.). Wskazać bowiem należy, iż na mocy art. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 24 poz. 145) wprowadzono art. 13a, który w ust. 1 stanowi, iż na wniosek organu emerytalnego właściwego według niniejszej ustawy, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu sporządza na podstawie posiadanych akt osobowych i, w terminie 4 miesięcy od dnia otrzymania wniosku, przekazuje organowi emerytalnemu informację o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. W myśl ust. 5 i 6 art. 13a przekazana przez Instytut Pamięci Narodowej informacja o przebiegu służby jest równoznaczna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzonym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb, o których mowa w art. 12 i do tej informacji nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 stycznia 2012 r. (K 36/09, OTK-A 2012 nr 1, poz. 3) uznał, iż art. 13a ust. 6 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin jest zgodny z art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej a w uzasadnieniu tego wyroku Trybunał uwypuklił, że jeśli decyzja organu emerytalnego zostanie zaskarżona, to o ostatecznym ukształtowaniu praw emerytalnych byłego funkcjonariusza organów bezpieczeństwa PRL można mówić dopiero po przeprowadzeniu stosownego postępowania przed sądem powszechnym. Sąd powszechny nie ogranicza się w takim wypadku do kontroli decyzji organu emerytalnego z punktu widzenia jej legalności, jak ma to miejsce w przypadku kontroli dokonywanej przez sąd administracyjny. Wręcz przeciwnie – sąd powszechny rozstrzyga merytorycznie co do istoty sprawy. Nie ulega więc wątpliwości, że w toku postępowania sądowego, z zastosowaniem wszelkich środków dowodowych, może nastąpić także weryfikacja informacji, o której mowa w art. 13a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Dla oceny przez sąd zasadności obniżenia świadczenia emerytalnego byłego funkcjonariusza organów bezpieczeństwa PRL nieodzowne jest ustalenie stanu faktycznego mającego bezpośredni wpływ na ponowne ustalenie przez organ emerytalny świadczeń w tym zakresie. Sąd powszechny ma zatem obowiązek oceny całego materiału dowodowego łącznie z treścią informacji Instytutu Pamięci Narodowej.

Tym samym prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, iż decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia istoty sprawy miało pismo Instytutu Pamięci Narodowej datowane na dzień 18 stycznia 2012 r. zawierające szczegółową informację o przebiegu służby I. P. w organach bezpieczeństwa z którego wynika, że w okresie od 16 grudnia 1986 r. do 31 sierpnia 1989 r. korzystała ona z urlopu wychowawczego, o czym został także oddzielnie poinformowany, po wydaniu zaskarżonej decyzji, organ emerytalny. Natomiast w myśl ukształtowanego poglądu judykatury okresy urlopu wychowawczego są zaprzeczeniem istoty pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa, powodującym ponowne ustalenie - poprzez obniżenie – wysokości emerytury policyjnej. Co prawda w wymienionym spornym okresie wnioskodawczyni

formalnie pozostawała funkcjonariuszem określonej jednostki bezpieczeństwa państwa, to jednak korzystając z udzielonego jej urlopu wychowawczego przeznaczanego na opiekę i wychowanie córki, nie wykonywała obowiązków przypisanych jej do stanowiska służbowego, a tym samym nie pełniła służby w organach bezpieczeństwa państwa (tak wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 lipca 2013 r., III AUa 1741/12 oraz z dnia 17 września 2013 r., III AUa 3077/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 grudnia 2013 r., III AUa 825/13, wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 6 marca 2013 r., VU 1647/13).

Ubocznie godzi się w tym miejscu zauważyć, iż organ emerytalny w wywiedzionej apelacji nie zarzuca zaskarżonemu wyrokowi dokonania błędnych ustaleń faktycznych co do przebywania przez odwołującą się na urlopie wychowawczym, a Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 lutego 2010 r. (K 6/09, OTK – A 2010 nr 2, poz. 15) podkreślił, iż względy wykładni celowościowej prowadzą do wniosku, że ograniczenie wysokości świadczeń emerytalnych nie może dotyczyć funkcjonariuszy, którzy li tylko formalnie pozostawali w służbie w jednostce organizacyjnej kwalifikowanej jako organ bezpieczeństwa państwa, ale winno obejmować tych, którzy rzeczywiście pełnili służbę w tych organach realizując obowiązki przypisane do stanowisk, które mieściły się w danej strukturze.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.